

УДК 061:72.012.8

Пасічна Т.О.

старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

СУТЬ ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВОЇ СТРУКТУРИ СЕРЕДОВИЩА ТА ВИКОРИСТАННЯ КОМПОЗИЦІЙНИХ ПРИНЦИПІВ ПІД ЧАС ВИРІШЕННЯ ПРОЕКТНИХ ЗАДАЧ

Недостатня виразність та втрата динамічного характеру і функціональної доцільності об'ємно-просторової структури середовища в курсових проектах студентів стає проблемою через їх недостатнє засвоєння етапів підготовки до формотворчій діяльності притаманній професії дизайнера.

Проблема полягає в тому, що студент не одразу засвоює розуміння складності простору, з яким він починає свою роботу, бо воно складається з різноманітних систем які співіснують і представлені елементами, тілами, масами, об'ємами, процесами, явищами, зв'язками, відносинами між ними і т. інш. Втримати цю динаміку і рівновагу їх цілісного руху і створити сукупний простір є не легкою задачею на кожному рівні проектування починаючи з основ проектування середовища і до старших курсів.

Першочерговим завданням викладача з метою запобігання такої помилки повинно бути чітке доведення до студента характеристик

середовища над яким він починає працювати. Показати йому – сконцентровану природу структури на прикладах вже розроблених та спроектованих середовищ, розкрити, оцінити, порівняти головні характерні ознаки а саме: ступеня складності, інтенсивності, концентрації, спрямованості, масштабу. Для цього студентові пропонується у вигляді анкети проаналізувати існуючі аналоги об'ємно-просторових структур відповідно до теми курсового проекту. В результаті проведеної роботи студент визначає і підтверджує існуючими прикладами, що як правило, не існує чітких механічних меж між одним простором і іншим, які в свою чергу разом утворюють структуру через складне їх взаємопроникнення, взаємоперетворення та скупчення всіх його складових.

Наступною помилкою в розумінні або сприйманні студентом характеру простору, особливо відкритого, є бачення його як порожнього. Більшу увагу він концентрує на предметах, як об'єктах, що відповідають за певну функцію яка позначає процес і тому детально їх аналізує і проробляє форму, а відкритий простір, в його розумінні, не потребує розроблення. Це призводить до утворення статичного простору який є невиразний за процесом. Таким, де нічого не відбувається і який стає зоною, а загальний процес переривається. В кращому випадку він буде виконувати функцію транзиту, але нейтрального транзиту. Це призводить до незв'язаності складових процесів які утворюють більший, загальний, процес. Тут треба звернути увагу студента на те, що навіть якщо і транзитний, то він має свій процес і це процес не є замкнений. Він має продовження назовні об'єднуючі інші функціональні простори в яких відбуваються процеси.

В такому випадку студентові треба довести характеристику відкритого простору як такого, що має такі ж якості як і закритий простір, і має свою об'ємно-просторову структуру бо сенс кожного простору це процес, що в ньому відбувається не залежно від насиченості його діями.

Наступним і обов'язковим під час виконання аналізу вже існуючих об'ємно-просторових структур є чітке визначення їх показників за формою. Це ступінь їх стійкості, локалізації, компактності, стаціонарності, матеріальної обмеженості цих процесів що формують функціональність простору або відповідають за функціональність простору та якості чуттєвого відображення. І це є базовою і головною ціллю формоутворюючій діяльності дизайнера. Не закріпивши висновки в результаті аналітичної роботи з аналогами об'ємно-просторових структур не буде логічної побудови відносин між людиною і предметами та людиною і простором.

Наступним етапом після проведення чіткого аналізу і засвоєння основних характеристик об'ємно-просторової структури, є обирання композиційних принципів, які допомагають вирішити проблему гармонізації та надання більшої виразності середовищу. З основних можна застосовувати

контраст, нюанс і в деяких випадках тотожність для вибору пластичних характеристик формоутворення об'ємно-просторової структури простору. Тому для студентів рекомендовано з запропонованих пар протилежностей: велике-мале, цільне – те що складається з окремих частин, те що несе – те що несуть, відкрите – закрите, непроникне – мереживне, симетричне – асиметричне, напружене – розслаблене, жорстке – м'яке, наближене – на відстані, присвоєння – відштовхування, концентрація – розосередження, ущільнення – розрідження, наступ – відступ вибрати три пари і виконати об'ємно-просторові структури з відповідними якостями з метою обрання найкращого варіанту саме для вирішення проектної задачі. При цьому ступінь контрасту або нюансу студент обирає сам.

В результаті виконання студентом перелічених обов'язкових завдань, його розуміння суті просторів як процесів а не чергування порожнього і заповненого, і рівнозначного проектування середовища в цілому стає набутих навиком і закріпленим на практиці. А зосередження на обранні конкретного засобу гармонізації композиції в побудові об'ємно-просторової структури простору середовища дає йому впевненість в отриманні виразного і середовища.